

RAPPORT

Den kompakta majoritetens bomässa

En kritisk granskning av Bo01

Andreas Bergh
Martin Karlsson

Foto: Dan Farrall, Photodisc

TIMBRO^{SYD}

ANDREAS BERGH

är nationalekonom, fri skribent och ledamot av LUF:s förbundsstyrelse.

MARTIN KARLSSON

är nationalekonom och litteraturvetare.

Idenna rapport tittar vi närmare på bomässan Bo01 – tidigare känd under namnet BO2000. Anledningen är att vi anser att planeringen av bomässan innehåller ett antal tydliga exempel på hur kommunal politik inte bör drivas, och att den därmed kan tjäna som varnande exempel i debatten kring politikernas befogenheter och kommunala organisationsformer. Turerna kring Bo01 visar på tre allvarliga problem som kan drabba kommunal verksamhet.

För det första är det riskabelt att låta enskilda personer samla på sig alltför stor makt och kombinera alltför många uppdrag. I samband med Bo01 har flera av de inblandade haft uppdrag hos flera av de ingående aktörerna samtidigt, vilket fått till följd att deras roller med nödvändighet blivit otydliga och ansvarsfördelningen oklar.

För det andra är det problematiskt när gränsen mellan politik och marknad inte upprätthålls på ett tydligt och genomtänkt sätt. I samband med Bo01 har offentliga och privata aktörer interagerat på ett sätt som gjort skillnaderna i deras respektive roller otydliga. Detta leder lätt till ett omfattande slöseri med skattemedel eftersom politiker inte på samma sätt som privata aktörer begränsas av ett krav på marknadsmässighet.

För det tredje finns skäl att ifrågasätta ett bolag som formellt sett är privat men som ägs av en ”ideell förening” som nästan uteslutande finansieras av skattemedel. Effekten blir att offentlighetsprincipen sätts ur spel trots att det fortfarande är skattebetalarkollektivet som får ta kostnaden i slutändan. Utan den insyn som offentlighetsprincipen ger blir det snart sagt omöjligt för opposition och massmedia att granska hur skattemedlen används.

Bo01 är alltså ett fruktansvärt misskött projekt. Samtidigt vill vi framhålla att det inte är något fel på idéerna bakom projektet. Såväl Malmö som regionen har i dag bättre framtidsutsikter än på mycket länge. Enligt en näringslivsbarometer genomförd av Industriförbundet hösten 2000 hamnar Skåne som nummer tre i listan över ekonomisk aktivitet i länen. Givetvis har denna positiva utveckling delvis sin förklaring i olika visionära projekt, som Öresundsbron, den nya högskolan och Bo01. Vi vill alltså noga understryka att vi med denna rapport inte sällar oss till de utvecklingspessimister som alltid betraktar storskalighet som hotfull. Vidare är det viktigt att påpeka att det inte finns något förkastligt i att Malmö stad försöker dra till sig höginkomsttagare. Detta är ett något trivalt konstaterande. Om den erosion av skattekraften som har pågått de senaste årtiondena skrevs fram några decennier, skulle Malmö till slut endast befolkas av bidragstagare. En sådan utveckling är naturligtvis inte önskvärd.

Det är alltså i första hand formerna för projektet vi kritiserar. Och på denna punkt finns skäl att filosofera lite kring ansvarsfrågan. Givetvis hamnar det huvudsakliga ansvaret på finanskommunalrådet Ilmar Reepalu, som varit den som har drivit på hela projektet från början. Men det finns andra aktörer som borde ha reagerat långt tidigare. Det socialdemokratiska partiet tycks aldrig ens ha försökt kontrollera sitt finanskommunalsrådets agerande. Och de borgerliga partierna – med undantag för Skånepartiet – har i sin hänförelse av visionerna uppenbarligen helt glömt bort sin roll som kritisk granskare av majoritetens politik. Vidare har massmedia brustit i bevakningen av projektet. Det var först på vårkanten 2000 – när katastrofen var ett faktum – som mer kritiska artiklar började publiceras.

Det är alltså en rad olika aktörer som aktivt eller passivt har bidragit till det politiska haveri som Bo01 i dag utgör.

HISTORIK

- Höst 1995 Malmö, Stockholm, Uppsala, Gävle, Helsingborg, Södertälje, Jönköping och Växjö konkurrerar om att få arrangera Bo2000.
- Maj 1996 Styrelsen för Svensk Bostadsmässa beslutar att Malmö ska få anordna Bo2000 på Ön i Limhamn. Mässan ska bli den största bostadsmässan i Sverige sedan Stockholmsutställningen 1930. Tanken är att hus och utställningar ska vara klara sommaren 2000.
- Sep 1996 Miljöförvaltningen konstaterar att en omfattande sanering av området sannolikt krävs.
- Nov 1996 Malmö stads kostnader för Bo2000 beräknas till 28 miljoner kronor; tre gånger mer än vad kommunstyrelsen räknade med i februari. Med exploateringskostnader hamnar projektet på över 100 miljoner.
- Jan 1997 Bo2000 diskuteras i kommunfullmäktige. Den politiska enigheten kring projektet är total – Skånepartiet undantaget.¹
- Apr 1997 21 politiker och tjänstemän åker till Brasilien för att studera ekologisk utveckling. Kostnad: 440 000 kronor.²
- Okt 1997 Arkitektävling startar. Finansiering motsvarande 150 miljoner saknas. VD Tommy Hedlund uttrycker dock förhoppningar om statliga medel och bidrag från EU. Inrikesminister Jörgen Andersson utlovar statligt stöd. Det påpekas att mässan kan komma att flyttas till 2001, med anledning av Sveriges ordförandeskap i EU.
- Vår 1998 Mässan har nu blivit Bo01 i Västra Hamnen, sedan kommunen utnyttjat sin förköpsrätt när Saab sålde mark. Kostnad: 240 Mkr.
- Juni 1998 Peter Englov från VBB Viak, anlitad av Malmö stad, konstaterar att de föroreningar som påträffats i Västra Hamnen är hanterbara.
- Juli 1998 Utställningsarkitekt Klas Tham vidhåller att tidsplanen håller, vilket innebär att marksanering ska inledas hösten 1998. Enligt Tham kommer det att bli mellan 500 och 1 000 lägenheter i det permanenta boendet.
- Okt 1998 Enligt de officiella uppgifterna blir det nu mellan 450 och 900 lägenheter.
- Mars 1999 Bo01 presenteras under ståtliga former. Tommy Hedlund hoppas på 1 miljon besökare.
- Apr 1999 Klas Tham reviderar åter sina uttalanden om storleken på mässan, och menar nu att en pessimistisk beräkning hamnar mellan 300 och 700 lägenheter klara i tid.
- Dec 1999 Stadsbyggnadsdirektör Mats Olsson konstaterar att 42-våningshuset *Turning Torso* kommer att stå klart till bomässans öppnande i maj 2001.
- Feb 2000 För att spara tid begär tekniska nämnden att få sälja mark utan att beslut fattas i kommunfullmäktige.
- Mars 2000 Byggmästareföreningen kräver att invigningen flyttas fram två månader från planerade 11 maj. Anledningen är att byggprocessen annars måste forceras, och risk finns att slutprodukten blir undermålig.
- Mässan senareläggs sex dagar – för att kungaparet ska kunna närvara vid invigningen.
- Beräknat antal lägenheter som kommer att vara klara är nu mellan 570 och 800.
- Apr 2000 Regeringen beviljar ytterligare 83 miljoner utöver tidigare beviljade 60 för olika ekologiska projekt inom ramen för Bo01. Sun Microsystems hoppar av som sponsor.
- Juni 2000 Bo01s likviditetskris blir ett offentligt faktum när kommunstyrelsen lånar ut 4 miljoner och föreslår kommunfullmäktige att låna ut ytterligare 36 miljoner kronor. Politikerna i Bo01s styrelse – bl a Ilmar Reepalu (s) – har vetat om att likviditetsbrist hotat i åtminstone 6 månader utan att agera.
- Kommunens lån villkoras: en kommunal controller ska ge insyn i ekonomin, och biljettintäkter ska hamna i ett särskilt bolag. Tommy Hedlund, som inte har hittat tillräckligt med sponsorer, får avgå – men ersätts med 100 000 i månaden under 1,5 år.

- Missförstånd rörande *European Village* äventyrar projektet: tanken har varit att de representerade länderna själva betalar sina projekt, medan de trott att Malmö ska betala.
- Byggnadsarbetarna kräver höjda timlöner för att acceptera det skiftarbete som nu krävs för att tidsplanen ska hålla. "Orimligt" tycker Byggmästareföreningen.³ Det blossar också upp en debatt om att Malmö Kommunala Bostadsbolags (MKB) vinst används för att täcka Bo01:s höga byggkostnader.
- Juli 2000 Det uppdagas att MKB förmåddes av kommunledningen bygga vad som nu omnämns som "lyxlägenheter" till Bo01.⁴
- Kommunfullmäktige beslutar att låna ut 3 miljoner för att Bo01 ska klara sig över sommaren, för att skjuta till ytterligare 33 när staden tagit över ägarskapet.
- En kommunal utredning granskar olika alternativ. Utredarna påpekar att ett kommunalt övertagande av bolaget är riskabelt, men övriga utredda alternativ ter sig inte heller som särskilt lyckade. Övriga alternativ som har utretts är att vänta med mässan till 2002, hålla inne pengar och låta bolaget gå i konkurs eller att betala ut kommunens lån portionsvis mot ökad insyn i bolaget.
- Aug 2000 Allan Karlsson ny VD för Bo01. Karlsson villkorar sin medverkan med att politikerna är ense. Styrelseordförande Gösta Blücher ställer sin plats till förfogande, utan att säga varför.
- Lönestriden fortsätter: "För MKB är det viktigare att behålla ett riktigt löneläge i regionen än att mässan blir färdig i tid" säger MKB:s VD Lars Birve.⁶ Birve uppskattar att Bo01 ligger en månad efter tidsplanen.
- Cancerogen asfalt upptäcks på mässområdet.
- Totalkostnaden för Bo01 är nu uppe i 330 miljoner kronor. En stor – men svårberäknad – del av detta är skattemedel.⁷ Kommunfullmäktige beviljar efter lång debatt ett likviditetsslån på 33 miljoner kronor.
- Sep 2000 Ny styrelse utan politiker utses för Bo01. Ordförande i den nya styrelsen är Lars-Åke Holm-
- kvist, teknisk direktör i Jönköpings kommun. Fullmäktiges beslut om lån har överklagats av Gunnar Grafström (m), som menar att det inte är en kommunal angelägenhet för Malmö att engagera sig i mässverksamhet.⁸ Den juridiska bedömningen är dock att lånet ligger inom ramen för den kommunala kompetensen.⁹
- Ernst & Young menar att redovisningen i Bo01 är så dåligt skött att det inte går att lämna en fullständig redogörelse. Revisionsbyrån pekar bland annat på att redovisningen av personalens resor, presenter och representation brustit. Det visar sig också vara svårt att avgöra vilka kostnader och utlägg som hör till tidigare bomässor och vilka som hör till Bo01.
- Ekobrottsmyndigheten inleder förundersökning mot bolaget. De borgerliga partierna kräver att kommunens lån till Bo01 ska hållas inne så länge utredningen pågår.
- Bo01:s kansli bantas från 27 till 22 personer i syfte att spara pengar. Allan Karlsson lovar att alla kort ska läggas på bordet.
- Miljönämnden i Malmö konstaterar att inget kan göras åt den förorenade asfalten men att riskerna för läckage bedöms som små. Astma- och allergiförbundet varnar för att tidspressen gör att sådant som fuktdimensionering och noggranna materialval blir lidande.
- Okt 2000 Allan Karlsson tar tillbaka sitt löfte om att lägga korten på bordet. Karlsson hävdar att Malmös skattebetalare inte har finansierat tidigare Bomässor.
- Ernst & Young:s slutliga revisionsrapport debatteras av kommunfullmäktige och läggs till handlingarna. I rapporten konstateras att ledningen för Bo01, sedan problemen kom till allmän kännedom, har vidtagit kraftfulla åtgärder. Rapporten innehåller ändå kritik, bland annat mot det faktum att löpande avstämningar inte gjorts före den 31 augusti 2000.
- Kommunfullmäktige beslutar verka för att en fullständig redovisning av den ekonomiska hanteringen av offentliga medel i Bo01 AB genomförs.

KOMMENTARER

Genomgången ovan baserar sig endast på artiklar i dagspress. Det är dock uppenbart att det som nått massmedia endast är toppen av ett isberg. Under vissa perioder skrivs nästan ingenting – exempelvis får allmänheten mycket knapp information om varför Bo2000 blev Bo01, och varför mässan flyttades från Ön till Västra hamnen. Vid kommunfullmäktiges sammanträde 001026 gavs ett antal motstridiga besked i frågan och vid informella samtal i korridorerna dyker ytterligare spekulationer upp.

Samma sak kan sägas om den miljöprofil som Bo01 är så mån om bland annat på sin hemsida. Denna stämmer dåligt överens med hur problemen hanterades när stora mängder föroreningar upptäcktes: I ett yttrande från Naturvårdsverket¹⁰ heter det till och med att ”denna typ av område av princip inte skall användas för bostadsbyggnad”.

Ett annat faktum som måste kommenteras är mängden skattemedel som har lagts på projektet. Den är inte bara stor, utan även svår att beräkna. I den kommunala debatten återkommer påståendet att om Bo01 erhåller EU-bidrag eller statsbidrag så minskar bördan på Malmös skattebetalare.

Det är förvisso sant att skattebördan för just Malmöborna minskar, men bidrag från staten och EU kommer i förlängningen också från skattebetalarna – skillnaden är bara att det är fler människor som får dela på betalningen av dessa skatter. Den sammanlagda skattekostnaden för olika stöd och bidrag från staten och EU är betydande – inte bara för Malmös skattebetalare utan även för svenskar och övriga i EU-medborgare.

SOCIAL BOSTADSPOLITIK FÖR DE RIKA

Malmö Kommunala Bostadsbolag medverkar i Bo01 med tre byggnader som omfattar totalt 75 lägenheter. Den inriktning som har präglat MKB:s representation på mässan är enligt egen utsago valfrihet, flexibilitet och högsta tänkbara kvalitet. Husen har ritats av arkitektbyråer vilka enligt MKB är av ”yppersta världsklass”.

Och smakar det så kostar det. Till skillnad från de flesta andra lägenheterna på mässområdet upplåts MKB:s med hyresrätt. Det goda läget, den höga kvaliteten samt den stora tidspresen skulle ge hyror på cirka 3 000 kronor per kvadratmeter, vilket kan jämföras med hyrorna i Stockholms innerstad på 1 100–1 400 kronor. Omräknat till månadshyror innebär detta att MKB:s hyresgäster skulle få betala 25 000 kronor per månad för en lägenhet på 100

kvadratmeter. Detta var en anledning till att MKB ursprungligen inte ville medverka i mässan.

Sedan kommunstyrelsen utövat påtryckningar på MKB:s styrelse ändrade styrelsen sig. Hyror på denna nivå är inget problem för ett kommunalt bostadsbolag som ensamt sätter hyrorna på den lokala marknaden. Eftersom MKB förra året förlorade sin status som allmännyttigt företag sedan kommunen plockat vinst ur bolaget, finns det ett överskott på drygt 200 miljoner kronor att ta av. Dessa används för att subventionera hyrorna på mässområdet under de närmaste åren. Subventionen kommer att motsvara ungefär 10 000 kronor per månad för en lägenhet på 100 kvm.

MKB:s VD *Lars Birve*, som 1 januari 2000 efterträdde *Allan Karlsson*, menade att subventioneringen är motiverad då Malmö stad behöver fler skattebetalare och färre bidragstagare. I begreppet bidragstagare innefattas uppenbarligen inte någon som får en subvention motsvarande 40 procent av boendekostnaden. Birve menar dock att subventionerna beslutats i samråd med kommunen och att därför politikerna – de styrande socialdemokraterna – bör hållas ansvariga. Detta är anmärkningsvärt då ansvariga kommunalrådet *Rolf Pålsson* hävdade att billigt boende bör vara ett prioriterat mål för bolaget.

MKB:s medverkan i Bo01 är en del av den allmänna utveckling bolaget har gått igenom de senaste femton åren. Det byggs alltmer lyxbostäder för dem som kan betala bra. De påkostade lägenheterna i kvarteret Potatisåker intill Ribergsborgsstranden samt det planerade seniorboendet på Augustenborg har varit led i denna satsning. Vidare drivs företaget numera under något som liknar marknadsmissiga förhållanden. Efter en lång rad av år med underskott – vilka skattebetalarna fick täcka – gjorde företaget ett nollresultat 1987. Därefter har resultaten varit positiva. De senaste åren har vinsten legat på mellan 91 och 98 miljoner kronor och förra året toppade man med 135,5 miljoner kronor. Ett annat led i marknadsmissigheten är att MKB har blivit tuffare mot den som inte betalar sin hyra i tid. Från årsskiftet skickas inte längre några påminnelser om hyran ut, utan man går direkt till inkasso.

KOMMENTARER

Det är givetvis utmärkt att det byggs attraktiva bostäder för dem som efterfrågar sådana. Det finns heller inget att invända mot att Malmös politiker försöker locka höginkomsttagare och goda skattebetalare till staden; det har ju alltför länge varit Malmös lott att förlora viktiga skattebetalare till välmående kranskommuner. Inte heller finns det

något principiellt fel i att ett bostadsföretag subventionerar ett bestånd med hyresintäkter från ett annat.

Problemet är den form som detta görs i. MKB är ett kommunalt bostadsbolag och har som sådant ett ansvar inför stadens skattebetalare. Eftersom dessa i många år tvingats ställa sina skattepengar till MKB:s förfogande, borde de nu rätteligen få ta del av överskottet. Vidare är MKB:s hela existens motiverad med den sociala bostadspolitiken – att ställa billiga bostäder till ”vanligt folks” förfogande och verka dämpande på hyressättningen. MKB agerar nu tvärt emot dessa intentioner. Politikerna borde ta konsekvenserna av detta och sälja ut bolaget. Detta skulle ge Malmöborna en välkommen skatteåterbäring och därtill ta udden av alla principiella invändningar som kan riktas mot MKB:s agerande i samband med Bo01.

ETT PRIVAT KOMMUNALT BOLAG

Aktiebolaget Bo01 AB ansvarar för mässan. Detta företag, registrerat den 13 december 1999, ägs av den ideella föreningen Svensk Bostadsmässa. Bakom föreningen står 14 svenska kommuner, Boverket samt några andra offentliga aktörer, däribland Kommunförbundet. Ordförande i föreningen är Boverkets generaldirektör *Inez Uusman*.

Ursprungligen sköttes Bo01 av företaget Svensk Bostadsmässa AB, som också ägs av den ideella föreningen. Detta bolag har tidigare anordnat bostadsmässor i bl a Helsingborg (H99) och Staffantorp. Ett nytt bolag bildades för att kunna skilja ekonomin för Bo01 från de andra bostadsmässorna.

Det nya bolagets styrelsesammansättning underlättade ett snabbt genomförande av mässan. Till ordförande utsågs Boverkets förre generaldirektör *Gösta Blücher*, tillika hederledamot i ägarföreningen, Svensk Bostadsmässa. I styrelsen satt även *Ilmar Reepalu*, Malmös finanskommunalsråd samt ordförande i bolagets delägare Svenska Kommunförbundet. I kommunfullmäktige blev det Reepalu som fick driva majoritetens linje.

Utöver Reepalu satt två andra politiker i styrelsen för Bo01: *Rolf Pålsson* (s) och *Boel Stjerna* (m). Pålsson är byggkommunalsråd, ordförande i stadsbyggnadsnämnden och har som politiker hand om många ärenden som berör mässan. På så sätt kunde bland annat bygglovshanteringen snabbas upp. Pålsson är dessutom ordförande i Byggnadsavdelning 2 (Malmö, Trelleborg, Svedala). Oppositionens representant Boel Stjerna är ledamot av kommunfullmäktige och suppleant i kommunstyrelsen, vice ordförande i tekniska nämnden där exploateringen förbereddes, samt styrel-

seledamot i MKB. Ytterligare en mångsysslare i styrelsen var stadsbyggnadsdirektör Mats Olsson. Han är alltså ansvarig för kommunens behandling av byggnadslovsansökningar. Vidare är Olsson kommunens representant i styrelsen för Svensk Bostadsmässa.

Med denna personuppsättning kunde kommunens insyn i bolagets ekonomi vara excellent. Så var dock inte fallet. Våren 2000 hamnade Bo01 i akut likviditetskris. Budgeterade biljettintäkter på cirka 75 miljoner kronor fanns av naturliga skäl inte tillgängliga ännu. Bolaget behövde omgående påfyllning i kassan för att kunna fullfölja projektet, och begärde en förnyad kredit från kommunen på fyrtio miljoner kronor. Innan kommunfullmäktige behandlat frågan stod det klart att VD:n *Tommy Hedlund* inte skulle kunna sitta kvar. Denne lämnade sin post den 5 juni och ersattes tillfälligt av ekonomichefen *Carl Ove Helgertz*. Kommunstyrelsen beviljade 4 miljoner, och kommunfullmäktige sammanträdde den 29 juni och beslöt betala ut 3 miljoner direkt och ytterligare 33 miljoner förutsatt att staden kunde göra Bo01 till ett kommunalt bolag.

Av någon anledning valde dock kommunen att inte köpa bolaget. I stället krävdes att en oberoende revision skulle genomföras som villkor för att kommunen skulle skjuta till medel. Ernst & Young fick i uppdrag att granska bolagets kaotiska räkenskaper. Vidare beslutade kommunstyrelsen att bilda ett separat biljettbolag med ansvar för biljettintäkterna från mässan.

Ernst & Youngs första rapport avslöjade Eurocardnotor på över 3 miljoner. Vidlyftiga resor hade erbjudits både styrelse och personal. Ernst & Young förmådde dock inte ge någon heltäckande bild av bolagets ekonomi:

Vi vill med beklagan framföra att vårt granskningsarbete inte har kunnat leda fram till ett klart uttalande om bolagets ställning. Redovisningen och organisationen av densamma i Bo01 AB visar mycket påtagliga brister. För detta har styrelsen i bolaget det yttersta ansvaret.¹¹

Ilmar Reepalu menade dock för egen del att det var revisionsrapporten som var bristfällig:

Det här är oprofessionellt skött av revisionsbolaget. Jag är mycket besviken.¹²

I samband med turbulensen kring bolagets ekonomi utsågs en ny styrelse, denna gång utan politiska representanter. Ny ordförande är *Lars-Åke Holmkvist*, teknisk direktör i Jönköping. I den nya styrelsen sitter också stadsdirektören *Inger Nilsson* samt *Sven Landelius*, VD för Öresundskonsortiet. Vid sitt första sammanträde den 7

september utsåg den nya styrelsen *Allan Karlsson*, f d VD för MKB, till verkställande direktör.

Den nya styrelsen blev således fri från politisk styrning. Samtidigt är det oklart vilket juridiskt ansvar en kommunal tjänsteman har, som av den politiska ledningen "kommanderats" till styrelsen. Frågeställningen är mer än akademisk om bolagets gamla ledning inte har hållit sig inom lagens ramar. Detta föranledde Ekobrottsmyndigheten i Malmö att den 19 oktober besluta att inleda förundersökning mot bolaget med anledning av misstänkta bokföringsbrott under bolagets första åtta månader. Det som framför allt intresserar Ekobrottsmyndigheten är den "bodelning" som utfördes mellan Bo01 och föregångaren Svenska Boprojekt AB. Enligt Aktiebolagslagen är styrelsen ansvarig om goda rutiner för bokföringen saknas.

Ytterligare en affär som har skakat Bo01 AB är de uppsägningar som genomfördes i september. Kansliet bantades från 27 till 22 personer i syfte att spara pengar. I efterhand har det visat sig att uppsägningarna stred mot lagen och att bolaget därför måste betala ersättning till de uppsagda. I förhandlingar med de berörda enades man om ersättningar som i stort sett motsvarar de lönekostnader man velat undvika.

Matilda Biondich, en av de som fått gå, riktade i december stark kritik emot bolaget för ekonomiskt lättsinne och kallade det "en lekstuga för vuxna". Biondich menade att Malmös skattebetalare bör informeras om hur oansvarigt bolaget handskats med allmänna medel. Något sådant vill dock inte bolagets nye VD medverka till. Allan Karlsson tog i oktober tillbaka sitt ursprungliga löfte att alla handlingar skulle redovisas.

NOTER

¹ Arbetet 97-01-31.

² Arbetet 97-04-05.

³ Arbetet 00-06-08.

⁴ Arbetet 00-07-13.

⁵ Helsingborgs Dagblad 00-08-21.

⁶ Arbetet 00-08-30.

⁷ Svenska Dagbladet 00-08-06.

⁸ Svenska Dagbladet 00-09-07.

⁹ Arbetet 00-09-12.

¹⁰ Dnr 642-2770-99 Rk.

¹¹ Sydsvenskan 00-10-05.

¹² Sydsvenskan 00-09-29.